

ברכי יוסף חו"מ סי' לה ס"ק י"א

יא. עדים שראו עובר עבירה בתוך מה שנצטייר במראה זכוכית, והכירו הכל. נשאל על זה הרב הלכות קטנות בח"ב סימן פ"ג והשיב וז"ל, קצת יש לברר זה מההיא דקדוש החדש מקצתה ברקיע ומקצתה במים וכו'. עכ"ל. וכונת הרב הוא להביא ראיה ממאי דתניא בהך ברייתא דפ"ב דר"ה דף כ"ד (ע"א), שאם אמרו ראינוה בעששית אינה ראיה, ופסקה הרמב"ם פ"ב מהלכות קידוש החדש (ה"ה). אלמא דמתוך העששית לאו ראיה היא. וכתב דקצת יש לברר וכו', משום דיש לדחות דשאני התם דבעששית יש לטעות שמה שראו אינה הלבנה, וכמ"ש המפרש שם, שכל הנך נדמה להם הלבנה ואינה הלבנה ודאית, אבל בנדון זה אם הכירו הדבר באופן שאי אפשר לטעות יש להסתפק אי מקריא ראיה.

ומ"ש הרב הלכות קטנות גופיה בח"א סימן צ"ט לענין ראית הס"ת וז"ל, ראיה גמורה ע"י זכוכית כהיא דערוה בעששית דאסור לקרות ק"ש כנגדה משום לא יראה (ברכות כה ב). עכ"ל. לא דמי לנדון דידן, דהתם מסתכל בדבר עצמו מתוך זכוכית והא הוי ראיה גמורה, ומשו"ה פשיטא ליה להרב. לא כן בנ"ד ספוקי מספקא ליה, משום דאינו מסתכל בדבר כלל, רק כל הסתכלותו הוא במראה, וכן ההיא דקידוש החדש דראינוה בעששית, היא באופן זה שלא נסתכלו בלבנה כלל, רק היו רואים בעששית ושם ראו דמות הלבנה. וכן חילק הרב שבות יעקב ח"א סימן קכ"ו, והשיג על הרב דבר שמואל סימן רמ"ב שהביא ראיה מהא לרואה לבנה מנגה נגדה מתוך אספקלריא. וכבר כתב שאולי הרב דבר שמואל מיירי נמי שראה תוך אספקלריא ולא בעובי הרקיע. ע"ש. וספיקות שלו ודאות הן, דהמדקדק בתשובת הרב דבר שמואל הנזכר יראה דבהכי מיירי ולק"מ. וגם מה שדחה הרב שבות יעקב ברישא דשאני קידוש החדש וכו', כבר הרב דבר שמואל נרגש מזה והבליעו בנעימה. ע"ש.

שו"ת עין יצחק אה"ע סי' לא -

ג. ועתה נשובה לעיין בדבר הפאטאגרפיי אם יש ממש לסמוך ע"ז בהיתר עגונא. והנה כת"ר העיר מן ר"ה (דף כ"ד) דמות צורת לבנה ה' לר"ג ואומר הכזה ראית כו'. ומשם אינו רא' דהא שם ה' עיקר הבדיקה להעדים אם ה' הלבנה לפני החמה או לאחר החמה לצפונה או לדרומה כמה ה' רחב ולאן ה' נוטה וכו' וכמבואר שם (דף כ"ג) ואם דבריהם מכוונים ע"כ אין להוכיח משם להיכא דהננו דנין על עצם התמונה והמראה. וכן מהא דר"ה (דף כ"ד ע"א) דראינו בעששית אין מעידין שא"ה דהא כתיב כזה ראה וקדש. וע"כ בעינן דוקא בראיית החודש דיראו את עצם הלבנה ולא ע"י דמיון וכיוצא. ועוד יש לחלק משם לנ"ד בכמה גווני.

שו"ת שבות יעקב ח"א סי' קכו

לפי מה דאיתא בהל' חליצה סעי' א' שצריכין ליזהר בדיינים שלא יהא סומין אפ' באחת מעיניהם ושורש ומקור הוא מש"ס דיבמות ותוספת שם מדכתיב וירקה לעיני הזקינים יע"ש אי מותר להיות אחד מן הדיינים שעינו כהות ולא יוכל לראות אם לא ע"י בתי עינים שקורין בל"א בריל או דלמא דלא הוי לעיני הזקינים ממש כיון שאין יכולים לראות אלא על ידי

תשובה לכאורה היה נראה שגם בזה צריכין ליזהר וראיה לזה מהא דאיתא בראש השנה פ' אם אין מכירין דף כ"ד ע"א ת"ר ראינו במים ראינו בעששית אין מעידין עליו וכ"פ הרמב"ם בפ"כ מה' קידוש החדש: ומה"ט כתב בתשובת דבר שמואל סי' רמ"ב דהרואה הלבנה מנוגה נגדה מתוך אספקלריא או מראה של זכוכית דאין לברך ברכת הלבנה אך לבסוף מסיק דיוכל לסמוך על שאר הרואים אותם ברקיע וכמו שפסק מהרש"ל דאפ' סומא יכול לברך ע"ש דבריו

באורך: אכן נראה לאחר העיון דאין ראייה מסוגיית זו כלל הנה מלבד דיש לחלק ולומר דשאני התם לענין עדות קדוש החודש החמירו דבעינן דרישה וחקירה כזה ראייתם או כזה ראייתם מטעם שקלקלו הבייתוסים וכדאיתא ברמב"ם פ"ב מה' קידוש החדש דין ב' אלא נראה דבלא"ה אין זו דומה לזו דהאי ראינו בעששית לא מיירי כבענין זה שראה דרך עששית לרקיע אלא דמיירי דומיא דבבא דרישא דראה במים שהלבנה היה זורחת נגד המים וראה תוך המים בבואה של לבנה שלא ראה תוך הרקיע כלל וכן ראה בעששית מיירי בכה"ג שהעששית מונח על הארץ או בכותל והוא רואה דמותה של לבנה תוך העששית אבל לא ראה ברקיע כלל וכן פרש"י להדיא שם בגמרא ראינו במים תוך הנהר או מעין ראינו דמותה של לבנה: וכן איתא בפירש הרמב"ם לקידוש החדש בפ"ב וז"ל ראינוהו במים פירש כשהסתכלו במים ראינו בבואה של ירח על פני מים או שראינו בעששית פ"א ראינו בבואה שלו בעששית עכ"ל (ומה"ט פסק ג"כ המ"א בא"ח סי' תל"ג דכנגד חלון של זכוכית אין בודקין ע"ש) אבל היכא דראו דרך עששית לרקיע הלבנה ודאי דהוי ראייה ממש ויכולין לקדש על ידו: ואולי תשובת דבר שמואל ג"כ מיירי שראה רק תוך אספקלרי' או בזכוכית ולא בעובי הרקיע ממש: וראיה ברורה לזה דהוי ראייה ממש דרך זכוכית מכמה סוגיית הש"ס חדא מהא דאיתא ביבמות דף ע"ט הא דאמר ישעיה ואראה את ה' שראה באספקלריא שאינה מאירה וכתב הערוך אות סמך ערך אספקלרי' וז"ל כל הנביאים ראו כבודו מתוך אספקלריא שאינה מאירה כאור כחוש ונדמה להם שראו מראה זה /זה/ כאדם זקן שאורו כחוש ורואו /ורואה/ הנמוך כאלו גבוה והאחד כשנים וכן כיוצא בהם ואינו כך וזה שאמר הכתוב וביד נביאים אדמה הרי דאעפ"כ מעיד דכתיב ואראה מראות אלהים דחשיב ראייה אלא דלגבי שכניה לא חשיב ראייה ממש כיון שלא ראה ממש כמות שהיא בכבודו ובעצמו אכן באספקלריא המאירה הוי ראייה אליבא דכ"ע וכן הוא בסוטה דף ל"א ע"א ר' אליעזר אומר מנין שאפי' עוברין שבמעיי אמן אמרו שירה שנאמר במקלות ברכו את ה' ממקור ישראל והא לא קחזי א"ר תנחום כרס נעשה להם כאספקלריא המאירה וראו הרי שהוי ראייה גמורה דרך אספקלריא וזכוכית וכה"ג איתא בברכות דף כ"ה ע"ב ערוה בעששית אסור לקרות ק"ש כנגדה ולא יראה בך ערות דבר אמר רחמנא והא קאי מתחזיא עכ"ל ומסוגיית זו דברכות הביא ג"כ בתשובת הל' קטנות סי' צ"ט דמותר לקרות בס"ת ע"י בתי עינים שקורין בל"א ברי"ל ודברים נכונים אף שיש מקום לבעל דין לדחוק ולחלק ולומר דודאי מי שיכול לראות בלא בתי עינים אף שרואה דרך בתי עינים וזכוכית אינו מעכב דכל הראוי לביל' אין בילה מעכבת משא"כ בזקן שאינו רואה ראייה נכונה אלא ע"י בת' עינים לא הוי רואה ממש מ"מ פוק חזי מה עמא דבר שהחזנים קורין ע"י בתי עינים ובפרטות לענין שאלה שנשאל קדמא סומכין על המקרא דכתיב לעיני הזקנים כמדורשו וכמשמעו שרוב בעלי הוראה המה חכמים וזקנים ממש היושבים אצל החליצה ורואין ע"י בתי עינים (דלא כמקצת חכמים בעיניהם בזמן הזה שנערים פני זקנים ילבינו וקופצים בהוראה שלא כדת והקב"ה יפרע ממעמדיהם) ולא שמעתי מעולם פוצה פה ומצפצף וכנ"ל עיקר ה"ק יעקב:

ימין ושמאל, בתקנות איסורים וגזירות ועצות טובות המפוזרות בתלמוד, כי רוח ה' דיבר בם, ושומע להם ישכון בטח ושקט ושאנן מפחד רעה, וימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם", ע"כ.

ורבינו ה"חחם סופר" (דרשות פ"א בהספד על מח"ס "יד דוד") כותב "ולו חכמה ישכילו, כי יש בכל אלו טעמים אחרים גבוהים מעל גבוהים, ועל כל דבר ממונים מלאכים מטיבים ומריעים, אי אז יבינו וישכילו כי כל דברי חז"ל וגדרתם יש להם שורש למעלה, ואז ישימו ^{אוצר החכמה} מחסום לפיהם".

סימן רנה

חלב עכו"ם בהשגחה ע"י מצלמה

קבלתי מכתבו בענין חלב עכו"ם, שיש וועדות כשרות, שלוקחים חלב שנחלב בשבת ע"י נכרי ברפתות קיבוצים מחללי שבת, ואף שהחולב הנכרי יודע שכשבת ודאי לא יבוא המשגיח, ואין כאן ישראל כשר יוצא ונכנס דמירתת, מצאו עצה שלא יהא חלב עכו"ם וחלב שבת, שהעמידו במשרד מערכת וידאו שמנציח את כל המתרחש במקום החליבה, ואח"כ מידי מוצ"ש המשגיח בא למשרד ורואה בצילומים כל החליבה ורואה אם לא עירב חלב טמא ושהחלב נחלב רק ע"י נכרי ללא מעשה ישראל בשבת ח"ו, ולדעתם כיון שלאחר זמן רואה ישראל כל החליבה כתצלומים ונתברר בודאות שלא עירב חלב טמא מועיל (וא"צ שיהא רואה בשעת החליבה), ומביא שקיבלו כבר הסכמה על כך מאחד מגדולי ההוראה בארה"ק.

ואני מהסס בכך, ראשית, אם באנו להתיר היתר חדש בהשגחה ע"י מצלמה, צריך השגחה

מעולה, שבאמת מידי מוצ"ש יסתכל המשגיח בתצלומים לברר מה היה. ואפי' אם באמת יקפידו על כך הלוא עלול שיתפשט להשגיח ע"י מצלמה (ובפרט שאם אנו החרדים נתיר בהשגחה במצלמה, יתפשט מהר ההיתר הלאה), ויהא אחרים שיכשלו להתיר גם בלי השגחה כראוי שיהא מי שבודק בתצלומים.

וכן יש מקום לחשוש, דהנה מקובל בידינו שחז"ל אסרו חלב בלי השגחה, וגילו שהטעם משום שמא יערב דבר טמא שהיה זה טעם פשוט ומובן בשעתו, אולם היו להם בעצם טעמים נוספים, (וכמב' בעה"ש סי' קט"ו סוף ס"ק ר' וכן הביא הגה"ק ה"דברי חיים" בשם חמיו ה"ברוך טעם"), ועיין ב"ספר הזכרונות" למהר"ש אבוהב שכתב שעיקר הטעם הוא כדי להרחיק ישראל ממאכלי עכו"ם, וכשם שאסרו בישול עכו"ם כדי שלא נתקרב אליהם, כמו"כ גזרו שצריך שמירה בחלב שלהם, והתירו כשישראל רואה החליבה כמו שהתירו כבישול עכו"ם כשהיהודי עושה איזה פעולה כבישול. ולפי"ז אפי' אם רואה הישראל החליבה במצלמה ונתברר שלא עירב חלב טמא לא מועיל, דמ"מ כדי להחליבה ^{למחר} להתבדל מהם לא התירו רק כשישראל נמצא שם כדי לשמור.

והאמת שבלא"ה ח"ו לסמוך על השגחה במצלמה, שסיפר לי ת"ח אחד שחקר המצב היטב, ונוכח שמצוי מאוד שמצלמות מתקלקלות, והעיד לפני שבדק במקום אחד שהציבו שם מצלמות ומצא שקרוב לחצי מהמצלמות לא פעלו כראוי וצריכים תיקון.

וע"כ, גם במידה ויסכימו הרבנים לכך, אין להתיר אלא כשנחלב בחול כשיש משגיחים שמדינא מספיק בהם, ולזהירות יתר,

בשו"ת "הר צבי" יו"ד (ע"ד) צידד להקל ע"פ ההגהות מרדכי. וכעת הראוני שב"אורחות רבינו" ח"א (עמוד ר"י) הביא שהחזו"א אסר להשליך ביצה חיה קלופה.

י"ש להוסיף, ששמעתי בשם הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שמקובל דבר נפלא מפי הגר"א זצ"ל, שכשהגר צדק מוילנא מסר את עצמו לשריפה עקידה"ש, נחלשו כחם של רוחות רעות המטמאות, ושוב אין לחשוש בדיעבד כ"כ לרוחות רעות. (ומיהו ד"ז צ"ב, שכוחות הטומאה מתגברים כפי הדור ר"ל, ובתקופה כמו בזמנינו ראוי לזהר מאוד).

ב. ויש לצדד עוד, דהנה כבר העירו במה דאיתא שם, חמשה דברים העושה אותם מתחייב בנפשו האוכל שום קלוף וכצל קלוף ומים מזוגין שעבר עליהם הלילה וכו', דפירש רש"י "שעבר עליהם הלילה אכולהו קאי, אשום בצל ומשקין", ולא הזכיר גם ביצה, מוכח דלא היה בגירסתו ביצה, (וב"חלקת יעקב" (ח"א קי"א) מביא מגדול אחד שפירש שכוונת רש"י בזה לאשמועינן שהסכנה הוא רק כשאוכל את החלמון בלי החלבון), וכן בחידושי הרשב"ץ שם לא מזכיר ביצים, וכן ב"בן איש חי" (פר' פנחס אות י"ד) אינו מזכיר ביצים. ועוד, שבשו"ת "בית שלמה" (יו"ד ח"א סימן קפ"ט) ס"ל שכל האיסור הוא רק בביצים שאינם מבושלות.

ג. החזו"א זצ"ל סבר, שלא חיישינן לרוח רעה במקום מצוה, והתיר להאכיל לבני ישיבה ועניים אפילו אוכלים שהיו תחת המטה, ששומר מצוה לא ידע דבר רע.

ובצירוף כל הטעמים האלו, התרתי בדיעבד ובשעת הדחק לאוכלם, שבמקום צורך ומצוה ובפרט דרבים, יש להקל וכמש"נ. (וע"ע בדברינו בח"ג סי' רנ"ה יעו"ש).

שמא לא מספיק, אז נשתמש בוידיאן, ובזה נוכל אולי להתיר בלי לחשוש שיבואו להיכשל להתיר לסמוך על מצלמה בלבד. (מיהו דע שאין במצלמה שמירה נוספת אא"כ המפקח הבודק במצלמה יהיה יהודי שומר תורה ומצוות ויבדוק עכ"פ לעיתים תכופות, שבזה אולי הגוי מירתת לערב גם מפני המצלמה, אבל בלא"ה אין כאן שום תוספת שמירה ע"י המצלמה).

הדר"א לדינא כמ"ש, שלדידן נתיר מצלמה רק כשמירה נוספת, ולא שתיבטל שמירה דבן דעת, אלא צריך שמירה כהלכה, ובנוסף יבדקו הצילומים תכופות באופן שאולי הגוי מירתת, ובזה דוקא נוכל לומר שיצאנו ידי חובתינו.

סימן רנו

מאה ביצים קלופות שנשארו כל הלילה איתא כנדה (יז). ה' דברים העושה אותם מתחייב בנפשו, והאוכל שום קלוף וכו', וביצה קלופה, דמו בראשו, ע"ש. ובמסכתא דרך ארץ רבה (ר"פ י"א). ונשאלתי ממוסד לבנות על מקרה שהשאירו כמאה ביצים קלופות מבושלות כל הלילה האם אסורות באכילה.

ולע"ד נראה דאף שהמנהג לאסור מ"מ בדיעבד ובשעת הדחק, יש להתיר מכמה צדדים:

א. הקדמונים והרמב"ם והטשו"ע לא הביאו דין זה, על אף שדבר זה מצוי טובא בכל בית. ובשו"ת "פרי השדה" (ח"ג ס"א) תמה בזה, ומסיק, שאולי ידעו שבזמנינו אין בזה סכנה, ובשו"ת "קב הזהב" (סי' י"ד) ביאר שסמכו על הגהות מרדכי (שבת פרק המוציא), שכתב בתירוץ אחד שם דאין נזהרין מביצה קלופה דדילמא לא שכיח בינינו הרוח רעה. ובקונטרס "עובר אורח" (סימן ד') להאדר"ת. היקל לכתחילה ע"פ הגהות מרדכי, וכן

הלכות ראש חודש סימן תכה תכו

רפו באר הגולה

השמים כסאי ונוהגים לומר אח"כ פסוק ראשון ופסוק אחרון מהפטרת ויאמר לו יהונתן לזכר שמחר ג"כ הוא ר"ח הגה ר"ח א"ל שאין להפסיק מנציח לנציח ואין אומרים (יא) רק הפטרת ר"ח (ת"ה סימן ז"י) ופסקיו ס"י נ"ד) וכן נוהגין אבל אם הפטרה נצחו עושין כן וכן (יב) אם היה חמונה צ"ח (יג) או נשאר שנתות (ד) [צ] שאין דומין הפטרה: ג ר"ח שחל להיות בשבת (יד) כולל במוסף בברכה רביעית שבת ור"ח וחותם (טו) מקדש השבת וישראל (ה) וראשי חדשים:

תכו ברכת הלבנה וזמנה. ובו ד' סעיפים:

א [א] (א) הירואה לבנה בחדושה מברך * אשר במאמרו ברא שחקים וכו'. הגה ואין לקדש החדש (ב) אלא כלילה צעת שהלבנה זורחת (א) (ג) * ונהנין מאורה (אגור): ב (ד) אין מברכין על הירח

שערי תשובה

א מיתחל דרך יהודה טהדרין מ"ג ב טור בשם מסכת סוסיס

ועיין בא"ר ס"י תקמ"ט: [צ] שאין דומין כו'. עיין בה"ט ועיין ביאור הדברים ביד אפרים:

[א] הרואה לבנה בחדושה כו'. כחנ בס' החינוך ס"י מ"ג יורדי הים אין מפליגין אחר ה' ימים למחודשה ומהר"ן שלא להקין סמוך

שיוכל להכיר דברים הנכרים לאור הלבנה עסס"י זה. וה"ה אם באור הלכה

* אשר במאמרו ברא שחקים וכו'. עיין בטעמיהו מ"ג ע"ה דקאמר שם במערכה מברכי גרוך מחדש חדשים א"ל האי אפילו נשי דידן נמי מברכי אלא כדא"ר יהודה אשר במאמרו וכו' ומשמע מזה דאם דיעבד מיד ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם מחדש חדשים דילא אלא דלינו מן המובחר והוא מנהג נשים וע"ה וז"ע: * ונהנין מאורה. עיין מ"ג מש"כ לענין אם הוא משער שחכספה הלבנה צעיס וכו'. הוא מתשובת רדב"ו והעמיקוהו המ"א וש"א והגאון ר"ח לנאמר בהגהותיו כחנ דנ"ל דאפילו לא החמיל עדיין לברך עד שחכספה הלבנה כל שלא עבר יותר מכדי דיבור משעה שזרחה הלבנה יכול לכתחלה להתחיל ולברך אפילו כספה העין ומקורו מהיהא לעיל סימן רכ"ז ס"ג ע"ה יש לדחות קצת דהתם לענין רעם וברקים נמקן הברכה רק על מנהגו של עולם אבל הכא הלא בעינן שיהנה לאורה וע"כ אינו מברך אחר שגמר ההנאה וכמו לענין ברכת המזיא דאינו מברך אחר שגמר סעודתו וכלעיל בסימן קס"ו ס"ח ע"ה צמ"ג ומשמע דאפילו נזכר בתוך כדי דיבור. ולענין סומא עיין צמ"ג והוא מרש"ל בת' סימן ע"ו ומהריק"ש חולק אכן המ"א וא"ר ופר"ח וש"א העמיקו דברי רש"ל להלכה עד העמיקו תשובת הרדב"ו דאם יש מסך מבדיל בינו לבין הלבנה אם המסך הוא עב עד שאין הלבנה נראית לו שאין מברך והוא ברכה לצטלה וכדמטאר להדיא בתשובתו מ"א ס"י שמ"א ומ"מ נראה דגם הרש"ל מודה לזה מפני שבה כל העולם אין נהנין או מאורה וראיה לדבר שז"ל רש"ל שם ומש"ה אינו קשה ג"כ מטרא מאורי האש שפסק ראש"ה בפ"ג דמגילה סומא אינו מברך משום דהמלוה אינה תלויה בהנאה לחוד אלא דוקא בנאיה עם ההנאה כדקמני התם אין

באר היטב

(ד) שאין דומין. או אומרים מקלח שוש אשים מ"א: (ה) וראשי. ואם חתם בשל שנה לבד יוצא בחפלה ולא בקידוש צ"ט ע"פ דף קי"ו ועמ"א ס"י תפ"ז ס"ק ז':

(א) ונהנין. שזרחתה ניכרת על גבי הקרקע ולא יהא מסך מבדיל בינו לבין הלבנה אלא"כ הוא דבר ון שהלבנה נראית ממנו משנה ברורה

(יא) רק הפטרת ר"ח. ולא מסיימים בפסוקי הפטרת מחר חודש: (יב) אם היה חתונה בר"ח. ר"ל למנהג הוא בשבת שיש חתן לדחות הפטרת השנוע ולקרות הפטרת שוש אשים שהוא מענינא כדמטאר לקמן בסוף סימן תכ"ח ומבואר שם דכ"ו הוא בשנתות דעלמא שאין הפטרה שלהם מוזכרת בש"ס אבל בהפטרות שזוכרים בש"ס ומדרשים אין דומין אותן מפני חתונה שאין זה אלא מנהג בעלמא וגם אחר שקראום אין לקרות שוש אשים מפני שאין מדלגין מנציח לנציח וע"ה אשמעי' כאן בהג"ה (ד) דעכ"פ צמקום שהם נציח אחד כגון בשנת ר"ח שקורין השמים כסאי שהוא נציח אחד עם הפטרות שוש אשים או אין לדחות שוש אשים לגמרי יש לקרות מקלח ממנה אחר שסיים השמים כסאי: (יג) או בשאר שבתות. כגון הני המוזכרים סוף סימן תכ"ח ע"ה: ג (יד) בולל במוסף וכו'. בקידורים כתוב בשנת ר"ח ובשאר ימים טובים אחר שמסיים קרבן שנת ימים זה קרבן שנת וקרבן היום כאמור וכן כתב בסידור רב עמרם אכן (ה) כמה פוסקים כתבו דהוי יתור לשון וקמי שמים גליא והוי הפסק ולכן כתבו שאין לאומרו: (טו) מקדש השבת וכו'. ואם ^{המ"א} חתם בשל שנה לבד (ו) יצא דיעבד: אוצר החכמה

א (א) הרואה וכו'. וגשים פטורות מלקדש הלבנה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ואף דכל מ"ע שהזמן גרמא נוהגות הנשים שמקיימות ומגדלות עליהן (א) מ"מ מלוה זו אין לרביין לקיימה משום דהם

גרמו פגם הלבנה. וסומא חייב בקידוש הלבנה כי ברכה זו נתקנה על הדרך ודומה ליוצר המאורות כ"כ האחרונים ועיין בנה"ל וקטן משהגיע לחינוך מחנכין לו זה [כ"כ בשם רי"ע ונראה דזהו רק לר"ח בסימן עי"ן אבל לרש"י שם לא נהירא ודמי לק"ש עי"ש ואפשר דכוננו ג"כ דטוב לנהוג כן לכתחלה וכמו שפסק שם בשו"ע לענין ק"ש עי"ש]: (ב) אלא בלילה. לאפוקי ציה"ש שהלבנה נראית קלח ועדיין הוא יוס: (ג) ונהנין מאורה. דהיינו צעת שזרחתה (ז) ניכרת ע"ג קרקע. אם נחכספה הלבנה צעיס אם העב (ג) דק וקלוש שנראית הלבנה ממנו ונהנה זה מברך ואם העני עב אינו מברך ואם החמיל לברך ואח"כ נחכספה צעיס גומר הברכה אם לא שהוא משער שחכספה הלבנה באלמע ברכתו שאז לא יתחיל ברכתו ועיין בה"ל וה"ה אם יש (ד) מסך מבדיל בינו לבין הלבנה הדין ג"כ כמו לענין עמים דאם המסך הוא דק וקלוש שיעבר ממנו אור הלבנה עד שהוא נהנה ממנה ויכול להכיר מן הדברים שהם ניכרים לאור הלבנה יכול לברך עליו ואם המסך הוא גם ואין נהנה מאור הלבנה אין לברך דהוי ברכה לצטלה ועיין מה שכתבנו בסוף הסימן: ב (ד) אין מברכין וכו'. למנוה מן המובחר הוא וכדמסיים

שער הציון

(ד) כ"כ במאמר מרדכי ויד אפרים: (ה) שז"ל בשם רש"י [ועי"ש שנתן טעם גם להאומרים] ולל"ד וכ"כ פ"ח ומאמר מרדכי: (ו) כנה"ג וא"ר ופר"ח וזהו אף למאן דפליג בהיהא דסי' תפ"ו ופ"ל דלא יצא וכמ"ש בפר"ח ס"י תפ"ו ועיין במאמר מרדכי שמפסק קצת על פסק זה מדברי הרע"ב"א עי"ש: (א) מ"א וש"א בשם של"ה: (ב) אחרונים: (ג) רדב"ו בת' ס"י שמ"א צמ"א והעמיקוהו האחרונים: (ד) רדב"ו והעמיקו המ"א בקיבור ומטאר להדיא מזה דאם הוא רואה הלבנה דרך זכוכית החלון למברך ומש"כ בנה"ט בשם ת' דכ"ש עיין בש"ת מה שכתב זה:

הגהות ותיקונים: א כ':

הלכות ראש חודש סימן תכו

(ה) * אלא (ז) * במו"ש כשהוא מבושם ובגדיו נאים. הגה ודוקא אם ליל מו"ש הוא קודם (ג) * נחדש אז ממתינן עד מו"ש (ו) אבל אם הוא אח"כ אין ממתינן עד מו"ש שם יהיו ז' לילות או ג' או ד' עניים ולא יראו הלבנה ועצור הזמן וכשמקדשין אותה בחול יש ללבוש (ז) נגדים נאים (ח) * קודם ט' נאצ * ולא (ט) קודם

אוצר החכמה

שערי תשובה

באר היטב

נחמקה צעדים אבל אם נחמקה צעדי דק וקלוש מנרץ ואם התחיל לנרץ ומחמקה גומר הנרצה רדנ"ו ח"א סי' קנ"ו וכנה"ג ומשמע כשיודע שמתחמקה תיכף לא יתחיל לנרץ מ"א. ועי' בתשובת דברי שמואל סי' רמ"ב שכתב דהרואה לבנה מחוץ האספקלריא או מראה של זכוכית שאין לנרץ עליה ע"ש באור. מה שאין הנשים נוהגות לקדש הלבנה אע"ג דהן מקיימות כמה מ"ע שהז"ג מפני שהם גרמו פגם הלבנה מ"א בשם של"ה ע"ש. ועי' עוד טעם אחר בשבועת יעקב ח"ב סי' י"א. קומא חייב לקדש הלבנה רש"ל בתשובה מ"א. נחדש א' אירע שלא נראית הלבנה ולא קדשו הלבנה באותו חדש וגור רב אחד תענית על זה ואין לו על מה לסמוך שצות יעקב ח"ב סי' י' ועסי' תק"פ ס"ק ט' (ז) נמוצא שבת. כתב המגיד כשמקדשין הלבנה נמו"ש תהיה הלילה וכשמחמקה ולא חוכל לנרץ פ' (ג) * נחדש. והיינו שישארו עוד ה' לילות עד חצי כ"ט י"ב

לחדושה והפשתן שימצא במשנה או בתוך היורה לנשל נחדוש הלבנה לוקה. וכמה מלאכות צריך שמירה שלא לעשות בעת שהלבנה מחמדת ע"ש והביאו הר"י ועיין בה"ט בשם דבר שמואל וע"ש שמתאר מדבריו שאין זה רק לכתחלה יש לחוש לפסק שמה מחוץ נהירות האספקלריא מזהיר ט' דמות לבנה אך אם אנשים מבחוץ רואים הלבנה עומה ומעידים לו עליו שפיר מנרץ כיון שרואת הלבנה ניכרת לכל באותו זמן ומכ"ש להרש"ל דגם קומא ינרץ ע"ש ועיין בשו"ת שצות יעקב ח"א סי' קכ"ו לענין לראות בחציצה ע"י נתי עינים שקורין צרילין שהביא שם דברי הד"ש וכתב דאין ראייה מהביא דר"ה דמייירי שלא ראה אותה צעדי הרקיע אבל הרואה דרך עששית לרקיע ורואה הלבנה הו רואה ממש ומנרץ. ואולי הד"ש מייירי שלא ראה רק חוץ האספקלריא או מזכוכית ולא צעדי הרקיע ממש ולענ"ד ודאי דבהכי מייירי שאז יש שייכות לומר שמה הוא עיגול עב לכן אבל כשרואה דרך חלון לרקיע ורואה צורת אותו החודש לא יהיה מוללת דוק ומשכה מ"א ועש"מ ז"ה סי' פ' (ג) * נחדש. והיינו שישארו עוד ה' לילות עד חצי כ"ט י"ב

1234567

באר הלכה

משנה ברורה

נהג"ה וכתב בס' מגיד משרים סימן זה יהיה צדך נחדש שנתרכו נרכת הלבנה נמו"ש תמצאו הלילה וכשמחמקה ותחלים ולא יוכלו לנרץ אותו החודש לא יהיה מוללת ח"ו: (ה) אלא במו"ש. וה"ה (ה) נמוצא יו"ט: (ו) אבל אם הוא אח"כ. ר"ל שליל מו"ש (ו) הוא ליל י"א אין להמתין דשמה מחמקה צעדים אז וגם בארבע לילות שאח"כ ולפי מש"כ בס"ג נהג"ה צריך לחשוב אם ישארו עוד חמשה לילות עד חצי כ"ט יום י"ב שעות תשל"ג חלקים ממולד: (ז) בגדים נאים. ועכשיו (ז) אין נוהגין לדקדק בזה: (ח) קודם ט"ב. דשרויין באצילות: (ט) קודם יוד"כ. דג"כ מאוימין מכה

מנכרין עד שיראה השלמה וישחמם לאורה ודוקא נרכת מאורי האש אבל נרכת הלבנה ר"ל דיכול שפיר לנרץ אף שאמרו ג"כ זה עד שיאוחז לאורו מ"מ לא אמרו שהוא יראה לאורה אלא שהעולם יאוחז לאורה כי נרכת זו על ציראח עולמו ומידושו קאי ודומה לקומא שיכול לנרץ יוצר המאורות עכ"ל רש"ל הרי דהוא ג"כ סובר דבעינן שהעולם יאוחז לאורו וממילא אם נחמקה צעדים הרי אין נהנין לאורה הרי דרש"ל מודה לדינו של הרדב"ז אבל הרדב"ז נראה לכאורה דאינו מודה לדינו של רש"ל לענין קומא וסובר כמהריק"ש שז"ל בתשובתו מן אין מנכרין על האור עד שיאוחז לאורו וכמה אמר עולם עד שיכיר וכו' ולענין נרכת הלבנה נמי אם המסך הוא דק וכו' וכו' וה"ה לענין הענין וכו' וא"ת הלא על מנהגו של עולם הוא מנרץ ואפילו כשלא יהנה מאורה מה נכך הא לימא דהא אמר ר"י הרואה לבנה בחידושה וכו' וכו' גרסינן בנפסקת סופרים אין להבט זה עכ"ל עי"ש מכל זה משמע לכאורה דפליג על רש"ל לענין בעצמו ויבטק לאחר שיוציאו נכרקה אשר נמאמרו נרא שחקים נישארי האמירות שאומרים בעת קידוש הלבנה יכול לומר בעצמו: * אלא וכו'. ודע דמדינא מותר לקדש אפילו ביחודי כמש"כ הפר"ח וכ"ש דלא נבי עשרה אלא דלכתחלה מזהו לעשותה ברוב עם כי ברוב עם הדרת מלך ולהכי אם יודע שידמתן לו לנרץ בעשרה לאחר איזה ימים עד ליל עשירי צריך להמתין ויותר לא וכמו שכתב בהג"ה לענין מוצאי שבת כ"כ בספר אשל אברהם ולפי מה שהוכיח הח"א בכלל ס"ח דבשלה נמי נקרא ברוב עם אין צריך בשביל עשרה להמתין עד ליל יו"ד ונפרט בחורף ימי העניים: * במוצאי שבת. ודעת הב"ח שלא להמתין המזוה עד מו"ש אלא אחר שעברו עליה שלשה ימים מהמולד מקדשין וכו"כ במעשה רב נהמייקו על הנהגת הגר"א ועיין בסוף הסימן: * קודם תשעה באב. וכתב המג"א וה"ה נאצל שאין לו לקדש בו ימי אצלו ומסיים דאם לא ישלים אצילותו עד י' נחדש לא ימתין עד ליל י"א ויקדש בימי אצלו עכ"ל ודבריו קשים מאוד להפיר לקדש בימי אצילותו משום ששאר בעלמא שמה יהיו ה' לילות מחוסים צעדים והרי נמוצא ט"ב אין מקדשים וממתינים עד ליל שלאחריה שהיא ליל י"א ולא חיישינן לה' לילות מחוסים צעדים וביחוד לפי מה שכתבו נמו"כ בשם הד"מ אם חל ביום ה' ממתינן עד מוצאי שבת שהוא ליל י"ב אלמא דמשום מילתא כל דהו בעין קידוש נמוצא ט"ב דאין בוה שום חששא שהרי כבר נפסק האצילות אלא דאינו כ"כ בשמחה לא חיישינן לשמא לא יכול לקדש אח"כ וכש"כ נאצל שאסור בשמחה שטודאי אין צריך לחוש שמה לא יכול אח"כ לקדש ואפשר דהמג"א כתב זה לפי מה שהביא אח"כ בענין קטן ו' דגם נמוצא ט"ב יש לקדש עי"ש אבל גם זה קשה חדא דהמ"א לא הכריע שם כן אלא כתב דמשום זה אפשר עכ"פ להקל ביחוד המחמשה להשלים" עם הציבור עי"ש ועוד דנאמת אין זה ענין להסם דאפילו לפי מסקנת האחרונים שם להחליט שצריך לקדש נמוצא ט"ב ולא להמתין על ימים שאח"כ מ"מ שפיר מודו נאצל שצריך להמתין עד כלות ימי אצלו ושאי תסם דאין שום חששא שהרי כבר נפסק האצל אצל בימי האצילות ונפרט באצילות דיחיד דחייבי טודאי אין לו לקדש בימי אצילותו כל שיש שהם עוד עד חצי חודש וכן משמע מלשון מהרי"ל בה' חשעה נאצל שכתב נמוצא שבת חזון לא היה מהרי"ל מקדש הלבנה ואיחר עד מוצאי שבת נחמו ויהיב טעמא מאחר דנחשב לדין קבלת פני השכינה ואין מקבלין אותה אלא מחוץ שמה והאידינא אסורין בשמחה עכ"ל ופשוט דאצילות דיחיד לא גרע עכ"פ ואדרבה מסתבר דאפילו לפי מה שכתב בד"מ דכ"ו נאצל היה ח"ב ביום ה' אבל אם היה ביום ג' אין לו להמתין עד מוצאי שבת עי"ש כ"ו תסם דכבר נפסק האצילות אצל בענינו גם הד"מ מודו דאפילו לא יאשר כלות ימי אצילות רק לילה אחת יש לו להמתין עד כלות ימי אצילותו ולא חיישי' לשמא לא יוכל לקדש בלילה האחרונה וכן מתאר באמת בה' שער אפרים סי' פ"ה² נלשון השאלה שם דאם יש שהוא לא קיימעי ליה לצריך להמתין כי קיימעי ליה נאין שהוא וקמסקא ליה אפשר דדמי לנ"כ דמתאר לעיל בס' ק"ח ס' מ"ג דאינו נ"כ ומ"מ מסיק דיותר קרוב לומר דמחייב לקדש עי"ש ועיין נאצל היטב וכש"ס דעת שט"י מה בעין הכרעה ולענ"ד הדין עם בעל שער"י אפרים:

* ולא קודם יוד"כ פ. ודעת הל"ט דאדרבה יש לו לקיים המזוה בימים אלו שחלויין ועומדין ופן זכות אחד יכריע הכף וכן נוטה דעת פ"ח מאיר

מנכרין על הירח אלא וכו' ותולה עיניו כנגדה וכו' הרי צהדיא שצריך קומא וסובר כמהריק"ש וע"כ נראה לענין קומא דיותר טוב שלא ינרץ בעצמו ויבטק לאחר שיוציאו נכרקה אשר נמאמרו נרא שחקים נישארי האמירות שאומרים בעת קידוש הלבנה יכול לומר בעצמו: * אלא וכו'. ודע דמדינא מותר לקדש אפילו ביחודי כמש"כ הפר"ח וכ"ש דלא נבי עשרה אלא דלכתחלה מזהו לעשותה ברוב עם כי ברוב עם הדרת מלך ולהכי אם יודע שידמתן לו לנרץ בעשרה לאחר איזה ימים עד ליל עשירי צריך להמתין ויותר לא וכמו שכתב בהג"ה לענין מוצאי שבת כ"כ בספר אשל אברהם ולפי מה שהוכיח הח"א בכלל ס"ח דבשלה נמי נקרא ברוב עם אין צריך בשביל עשרה להמתין עד ליל יו"ד ונפרט בחורף ימי העניים: * במוצאי שבת. ודעת הב"ח שלא להמתין המזוה עד מו"ש אלא אחר שעברו עליה שלשה ימים מהמולד מקדשין וכו"כ במעשה רב נהמייקו על הנהגת הגר"א ועיין בסוף הסימן: * קודם תשעה באב. וכתב המג"א וה"ה נאצל שאין לו לקדש בו ימי אצלו ומסיים דאם לא ישלים אצילותו עד י' נחדש לא ימתין עד ליל י"א ויקדש בימי אצלו עכ"ל ודבריו קשים מאוד להפיר לקדש בימי אצילותו משום ששאר בעלמא שמה יהיו ה' לילות מחוסים צעדים והרי נמוצא ט"ב אין מקדשים וממתינים עד ליל שלאחריה שהיא ליל י"א ולא חיישינן לה' לילות מחוסים צעדים וביחוד לפי מה שכתבו נמו"כ בשם הד"מ אם חל ביום ה' ממתינן עד מוצאי שבת שהוא ליל י"ב אלמא דמשום מילתא כל דהו בעין קידוש נמוצא ט"ב דאין בוה שום חששא שהרי כבר נפסק האצילות אלא דאינו כ"כ בשמחה לא חיישינן לשמא לא יכול לקדש אח"כ וכש"כ נאצל שאסור בשמחה שטודאי אין צריך לחוש שמה לא יכול אח"כ לקדש ואפשר דהמג"א כתב זה לפי מה שהביא אח"כ בענין קטן ו' דגם נמוצא ט"ב יש לקדש עי"ש אבל גם זה קשה חדא דהמ"א לא הכריע שם כן אלא כתב דמשום זה אפשר עכ"פ להקל ביחוד המחמשה להשלים" עם הציבור עי"ש ועוד דנאמת אין זה ענין להסם דאפילו לפי מסקנת האחרונים שם להחליט שצריך לקדש נמוצא ט"ב ולא להמתין על ימים שאח"כ מ"מ שפיר מודו נאצל שצריך להמתין עד כלות ימי אצלו ושאי תסם דאין שום חששא שהרי כבר נפסק האצל אצל בימי האצילות ונפרט באצילות דיחיד דחייבי טודאי אין לו לקדש בימי אצילותו כל שיש שהם עוד עד חצי חודש וכן משמע מלשון מהרי"ל בה' חשעה נאצל שכתב נמוצא שבת חזון לא היה מהרי"ל מקדש הלבנה ואיחר עד מוצאי שבת נחמו ויהיב טעמא מאחר דנחשב לדין קבלת פני השכינה ואין מקבלין אותה אלא מחוץ שמה והאידינא אסורין בשמחה עכ"ל ופשוט דאצילות דיחיד לא גרע עכ"פ ואדרבה מסתבר דאפילו לפי מה שכתב בד"מ דכ"ו נאצל היה ח"ב ביום ה' אבל אם היה ביום ג' אין לו להמתין עד מוצאי שבת עי"ש כ"ו תסם דכבר נפסק האצילות אצל בענינו גם הד"מ מודו דאפילו לא יאשר כלות ימי אצילות רק לילה אחת יש לו להמתין עד כלות ימי אצילותו ולא חיישי' לשמא לא יוכל לקדש בלילה האחרונה וכן מתאר באמת בה' שער אפרים סי' פ"ה² נלשון השאלה שם דאם יש שהוא לא קיימעי ליה לצריך להמתין כי קיימעי ליה נאין שהוא וקמסקא ליה אפשר דדמי לנ"כ דמתאר לעיל בס' ק"ח ס' מ"ג דאינו נ"כ ומ"מ מסיק דיותר קרוב לומר דמחייב לקדש עי"ש ועיין נאצל היטב וכש"ס דעת שט"י מה בעין הכרעה ולענ"ד הדין עם בעל שער"י אפרים:

שער הציון

(ה) א"ר: (ו) מ"א וס"א: (ז) א"ר בשם כ"ג וכן ש"א לא הביאו דברי רמ"א בזה: חגרות ותיקונים: א) ס"ס צ"ל לקדש: ב) צ"ה: ג) שער: * אלא וכו'. ודע דמדינא מותר לקדש אפילו ביחודי כמש"כ הפר"ח וכ"ש דלא נבי עשרה אלא דלכתחלה מזהו לעשותה ברוב עם כי ברוב עם הדרת מלך ולהכי אם יודע שידמתן לו לנרץ בעשרה לאחר איזה ימים עד ליל עשירי צריך להמתין ויותר לא וכמו שכתב בהג"ה לענין מוצאי שבת כ"כ בספר אשל אברהם ולפי מה שהוכיח הח"א בכלל ס"ח דבשלה נמי נקרא ברוב עם אין צריך בשביל עשרה להמתין עד ליל יו"ד ונפרט בחורף ימי העניים: * במוצאי שבת. ודעת הב"ח שלא להמתין המזוה עד מו"ש אלא אחר שעברו עליה שלשה ימים מהמולד מקדשין וכו"כ במעשה רב נהמייקו על הנהגת הגר"א ועיין בסוף הסימן: * קודם תשעה באב. וכתב המג"א וה"ה נאצל שאין לו לקדש בו ימי אצלו ומסיים דאם לא ישלים אצילותו עד י' נחדש לא ימתין עד ליל י"א ויקדש בימי אצלו עכ"ל ודבריו קשים מאוד להפיר לקדש בימי אצילותו משום ששאר בעלמא שמה יהיו ה' לילות מחוסים צעדים והרי נמוצא ט"ב אין מקדשים וממתינים עד ליל שלאחריה שהיא ליל י"א ולא חיישינן לה' לילות מחוסים צעדים וביחוד לפי מה שכתבו נמו"כ בשם הד"מ אם חל ביום ה' ממתינן עד מוצאי שבת שהוא ליל י"ב אלמא דמשום מילתא כל דהו בעין קידוש נמוצא ט"ב דאין בוה שום חששא שהרי כבר נפסק האצילות אלא דאינו כ"כ בשמחה לא חיישינן לשמא לא יכול לקדש אח"כ וכש"כ נאצל שאסור בשמחה שטודאי אין צריך לחוש שמה לא יכול אח"כ לקדש ואפשר דהמג"א כתב זה לפי מה שהביא אח"כ בענין קטן ו' דגם נמוצא ט"ב יש לקדש עי"ש אבל גם זה קשה חדא דהמ"א לא הכריע שם כן אלא כתב דמשום זה אפשר עכ"פ להקל ביחוד המחמשה להשלים" עם הציבור עי"ש ועוד דנאמת אין זה ענין להסם דאפילו לפי מסקנת האחרונים שם להחליט שצריך לקדש נמוצא ט"ב ולא להמתין על ימים שאח"כ מ"מ שפיר מודו נאצל שצריך להמתין עד כלות ימי אצלו ושאי תסם דאין שום חששא שהרי כבר נפסק האצל אצל בימי האצילות ונפרט באצילות דיחיד דחייבי טודאי אין לו לקדש בימי אצילותו כל שיש שהם עוד עד חצי חודש וכן משמע מלשון מהרי"ל בה' חשעה נאצל שכתב נמוצא שבת חזון לא היה מהרי"ל מקדש הלבנה ואיחר עד מוצאי שבת נחמו ויהיב טעמא מאחר דנחשב לדין קבלת פני השכינה ואין מקבלין אותה אלא מחוץ שמה והאידינא אסורין בשמחה עכ"ל ופשוט דאצילות דיחיד לא גרע עכ"פ ואדרבה מסתבר דאפילו לפי מה שכתב בד"מ דכ"ו נאצל היה ח"ב ביום ה' אבל אם היה ביום ג' אין לו להמתין עד מוצאי שבת עי"ש כ"ו תסם דכבר נפסק האצילות אצל בענינו גם הד"מ מודו דאפילו לא יאשר כלות ימי אצילות רק לילה אחת יש לו להמתין עד כלות ימי אצילותו ולא חיישי' לשמא לא יוכל לקדש בלילה האחרונה וכן מתאר באמת בה' שער אפרים סי' פ"ה² נלשון השאלה שם דאם יש שהוא לא קיימעי ליה לצריך להמתין כי קיימעי ליה נאין שהוא וקמסקא ליה אפשר דדמי לנ"כ דמתאר לעיל בס' ק"ח ס' מ"ג דאינו נ"כ ומ"מ מסיק דיותר קרוב לומר דמחייב לקדש עי"ש ועיין נאצל היטב וכש"ס דעת שט"י מה בעין הכרעה ולענ"ד הדין עם בעל שער"י אפרים:

הלכות ראש חודש סימן תכו

יה"כ (מהרי"ל) ובמולאי יו"כ מקדשין אותה דלא שורין בשמחה (י) אבל (ד) [ג] לא במולאי ט"ז (יא) או שאר חגיגות (ד"ע) ואין מקדשין אותה כמו"ש (ה) [ג] (יב) שחל טו י"ט (מהרי"ל הלכות י"ט) (ו) (יג) יתולה עיניו ומישר רגליו * ומברך (מעומד) (טור) ואומר ג"פ סימן טוב תהיה לכל ישראל [ז] ברוך יוצרך וכו'. הגה (יד) ורוקד

באר היטב

תשנ"ג מיום המולד עמ"ל: (ו) לא. והאר"י ז"ל כתב לקדשה במולאי ט"ז וכ"כ הכנה"ג שכן נוהגין בירושלים ובקוסטנטינא וכתב בשבט יעקב ח"צ סימן י"א שכן הוא מנהגם אבל טועמים מידי קודם ע"ש. וכתב המ"א ולכן נ"ל דיחיד המתענה יקדש עם הציבור משום צרוב עם הדרת מלך דאפי' ח"ת מצטלים משום זה. ואפי' יצור המתענים אם יראו שיעבור הזמן יקדשו בליל החגיגות עכ"ל וכ"כ הט"ו דאם לא קדשו הלכנה עד חגיגת אסתר יש לברך או ולא משגיחין בחגיגות כיון שהשעה עוברת. אבל בז' ימי אבלות לא יקדש. אבל אם לא השלים אבלותו עד י' בחמש לא ימתין עד ליל י"א ויקדש בימי אבלו מ"א. והשבט יעקב ח"צ סי' י"א כתב שאכל אין לו לקדש את הלכנה עד אחר ג' לבני ע"ש. ובתשובת שער אפרים בחי"ד סי' נ"ה כתב דרוקא אם עובר הזמן שאינו יכול לקדש הלכנה יכול לקדש בימי אבלו אבל כשיש עוד זמן לקדש אינו יכול לקדש בימי אבלו ע"ש: (ה) שחל טו יו"ט. ומכ"ש שלא יקדשו בליל שבת והטעם דיש תחומין למעלה ואין להקביל פני השכינה ביו"ט או בשבת חוץ לתחום. ומ"ע סי' ע"ח כתב הרבה טעמים

הלכנה נרקיע דרך הזכרות ליכא למטעי כלל ונראה פשוט דמי שרואה ע"י בני עינים שהוא יכול לברך אפי' אם קמו עיניו מלראות בלא בני עינים שהרי למהרש"ל אפילו קומא יברך ואף שבד"ש כתב שיש לפקפק בראיותיו מ"מ אין חולקין עליו ואם רוצה לקדש דרך חלון ויכול לפתוח החלון יש לעשות כן לכתחלה דמשמע מעובדא דרש"ל: [ג] לא. לא. עיין בה"ט מ"ש בשם השטח יעקב ח"צ לענין אבל וע"ש שכתב דאפילו בכלות ג' לבני יהיה ליל י"ב לחודש ימתין ולמד כן מהד"מ לענין ט"ז ע"ש: [ג] שחל. עיין בה"ט ועיין בשבט יעקב ח"צ סי' ל"א אם לא נראית עד ליל שבת יש עדיין שהם לקדש במ"ש האריך הגאון מוה' דוד אופנהיים ז"ל להחיר לקדש בליל שבת והגאון בעל ש"י נראה שאין דעתו כן כיון דאיכא שהם לקדשה במ"ש שהוא עדיין חוץ חצי כ"ט י"ז משנ"ג ועיין בשו"ת בית סימן פ' ומ"ש בה"ט ואם יוס ט"ו וכו' עיין בשו"ת דבר שמואל סימן רט"ו שדעתו שער ט"ו ולא עד בכלל ועיין בשבט יעקב דלעיל שכתב ג"כ דאין לסמוך למעשה לקדש ביום ט"ו רק אם לא היה יכול לקדש מקודם יש לקדשה בליל ט"ו בלא שם ומלכות ע"ש: [ד] ברוך יוצרך. וכתב במח"צ ששמע מפה קדוש בעל אור החיים ז"ל שהיה אומר כן בצי' יעקב ומהר"ק שפירא פי' טסא זה עפ"י הסוד ובאגרות

ע"ו ובמהרי"ל כתב שמהר"ש החיר וכ"כ הגמ"נ וכ"כ כתב שפעם א' לא נראית הלכנה עד ליל א' של סוכות ועשו מעשה בקראקא וקדשוהו מאחר דא"א לקדשה אח"כ עכ"ל. [ובת' בעל כנה"ג מסיק ואם יוס ט"ו נפל בשבת לא יקדשנה ולאחר שבת יקדשנה בלא שם ומלכות. ונחול מחיר לקדשה בליל ט"ו]. אבל בענין אחר אין להקל מאחר שיש הרבה טעמים ע"פ הסוד ועי' רדב"ו ח"א סי' קל"ג. ועיין ק"י בס"י תל"ד ס"ק ב' מש"ש: (ו) ותולה. ובש"ל"ה והג"ה י"ג שלא יסתכל בה רק פעם הראשון שיראה עמידתה ואח"כ

משנה ברורה

הדין ואין שורין בשמחה ועיין בה"ל: (י) אבל לא במוצאי וכו'. דאין שורין בשמחה ויברכו בימים שאחריה ומצואר בד"מ דאם ט"ז חל ביום ה' יש לו להמתין עד מו"ש שהוא י"ז לחודש: (יא) או שאר חגיגות. כגון אם לא יקדש בחודש טבת עד החגיגות אין לו לקדש אחר החגיגות אלא ימתין עד הלילה שלאחריה שהוא י"ז לחודש ומ"מ אם אירע זה בחודש אחר שלא יקדשו עד חגיגת אסתר כתב הט"ו דיש לקדש אחר החגיגות כיון שהשעה עוברת. והנה כ"ו לדעת רמ"א אבל דעת אחרונים בכל זה (ח) דמקדשין אפילו

מאיר: * ומברך מעומד. נש"ס אחת חנה דבי ר' ישמעאל אלתלא לא זכו בני ישראל אלא להקביל פני אביהן שנשמים פ"א בחודש דים אחר אבי וכו'. והכוונה בזה שאמר להקביל היינו ע"י הלכנה ושאר צד השמים ששומרים חמיד את חפקידם את רואין גדולתו של הקב"ה. ואנו מברכין פועל אמת על הקב"ה שהוא אלהים אמת שפעולתו אמת היינו שהפעולה עמה היא ג"כ אמת שהיא קיימת לעולם כענין שנאמר ויעמידם לעד לעולם. וכלל הנצחה להש"י לבדו ולזולתו ח"ו אין לברך ולהסתכל רק ע"י הלכנה נראה בטורחיו וזהו להקביל פני אביהם די [פמ"ג] ושמעתי מאחד דברי

במולאי ט"ז וכ"ש בשאר חגיגות אלא דכתבו (ט) דלרין לטעום קודם ובמולאי יו"כ מתוך ששמחין שיצאו בדימוס מקדשין אף קודם שיטעמו (י) ומיהו במולאי ט"ז נרין ליהיר שלא לקדש בלי מנעלים. ולענין אבל אימת מקדש דעת המ"א דאם ישלים אבלותו קודם עשירי בחודש ימתין ויקדש בליל י' אבל אם כלה אבלותו ביו"ד בחודש לא ימתין על ליל י"א ומוטב שיקדש הלכנה בחוץ ימי אבלותו ודעת בעל שער אפרים דאם יש שהות לקדש אחר כלות ימי אבלותו ימתין אך אם כשימתין יעבור הזמן יכול לקדש בחוץ ימי אבלותו (יא) ויכול לצאת לחוץ לקדש ועיין בה"ל: (יב) שחל בו יו"ט. ומכ"ש שאין מקדשין אותה בליל שבת והרבה טעמים נאמרו בזה (יג) ע"פ הקצלה ומ"מ אם לא קדשו עד שבת ביו"ט יעבור הזמן ודאי מותר לקדש גם בשבת ביו"ט ואפילו ביחיד וכן הוא (יג) מסקנת הפוסקים: (יג) ותולה וכו' ואומר וכו'. כתב בשו"ת כנה"ג דמשמע לכאורה דעד גמר כל הקדר תולה עיניו בה וכן נהוג עלמא אבל שמע משם ספר חרדים שהחמיר בזה מאד מלהסתכל בלכנה ולא החיר להסתכל בה אלא עד שקיים הנצחה והמ"א בשם של"ה החמיר (יד) עוד יותר דאפילו בשעת הנצחה אין לו להסתכל בה אלא רואה אותה פעם אחת כשירצה לברך ואח"כ לא יסתכל בה: (יד) ורוקד וכו'. וכתבו האחרונים (טו) דזוהר מאוד שלא יכרע ברכיו לרקוד בלא יהא נראה ככורע ללכנה אלא

שער הציון

(ח) עיין בה"ט ופר"ח וכן העמיק הח"א מיהו כ"ו שהיה התענית נע' או בעשרה ימים לחודש אבל אם היה ח"צ בימים ראשונים לחודש נרין להמתין מיהו אם יחיד מתענה אפילו בימים ראשונים לחודש ורואה לברך שמקדשין יש לו לחודש"א עמהם משום צרוב עם הדרת מלך [אם לא שידע שלתחר ג"כ יוכל לקדש בליל י' כ"ו מתבאר מדברי מ"א בסק"ו בסוף דבריו ובש"א (ט) ח"א ובא"ר משמע שאם יש לו לקדש בליל י' יכול לקדש עמהם אף שלא טעם משום צרוב עם וגו': (י) פר"ח: (יא) שער"ב אפרים שם ובא"ר כתב דכשמקדש בימי אבל יקדש בביתו אם יכול: (יב) עיין בשו"ת רמ"ע וברדב"ו ח"ד סימן קל"ג וע"פ פשוטו יש לומר משום דעושין את המטה בשמחה ורגיל לטא לירי ויקודין וכמו דמשמע אח"כ בהג"ה חוה אסור בשבת ואף דיקודין של מטה החירו וכמו בשמחת תורה שאני התם דאי אפשר לנחות היום משא"כ הכל דאפשר לפשות המטה מקודם השבת או לדחום לאתר השבת: (יג) ב"ח וע"ו ומ"א וש"א וגם אם יש עוד שהות לקדש לילה אחת ג"כ איכא מ"ד דיש לקדש בליל שבת ויש שמתמיר עיין בש"ס: (יד) עיין בא"ר שהביא שמי הדעות וכתב דמלשון השו"ע משמע קצת כדעה קיימת: (טו) מ"א וא"ר בשם הש"ל"ה:

הגהות ותיקונים: (א) צ"ל לקדש: (ב) שער: